STRÖMSTAD AKADEMI
Nordiskt institut för avancerade studier

NYHETSBREV APRIL 2021

Innehåll

Anders Gustavsson: Redaktörens ruta....1
Ordförandens rapport....2
Rektors rapport....3
Vetenskaplig krönika i Strömstads tidning....5
Fletcher: Och om vi inte vill göra detta arbete?....6
Recension....7
Morberg: Akademisk frihet....8
Morberg: Praktiknära forskning....9
Marknadsföringsgruppens rapport....10
Från valberedningen....11
Medlemsavgift....12
Pressrelease Pandemier....12
Minnesanteckningar från webinarium om Migration och Integration....13
Föreläsningar online....15

Anders Gustavsson: Redaktörens ruta

R_e_d_a_k_t_ör_e_n_s_ _r_u_t_a_ _Anders Gustavsson: Editor´s Corner

Ryggkirurg och styrelseordförande Peter Fritzell rapporterar om aktuella händelser inom Strömstad akademi.

Informatikforskare och rektor Per Flensburg informerar om aktuella händelser inom Strömstad akademi. Han har även skrivit en rapport från marknadsföringsgruppen (MG) och uppmanar akademiledamöter att inkomma med förslag.

April månads krönika i Strömstads Tidning den 17 april skrevs av **didaktiker Åsa Morberg**. Hon tar upp frågan om våren som uppvaknandets tid.

Redaktör: Anders Gustavsson
Layout: Per Flensburg

Förslag till nya krönikor i Strömstads Tidning skickas till **Mariana Back** med adress: mariana.back@tekniskamuseet.se

Ekonom John Fletcher fortsätter artikelserien ”Vad händer med vår välfärd?” Denna gången är temat ”Och om vi inte vill göra allt detta arbete?”

Företagsekonom Rune Wigblad har tillsammans med civilingenjör Mikael Thorsén i Dagens Nyheter den 21 april argumenterat för att hela Skandinavien skall kopplas samman med magnettåg. https://www.dn.se/insandare/koppla-ihop-hela-skandinavien-med-magnettag/

Barnläkare Gudmund Bergqvist recenserar en i Lund nyutkommen bok om antibiotikaresistens och tiden efter antibiotika.

Didaktiker Åsa Morberg presenterar ett kommande lagförslag om akademisk frihet och dess koppling till demokrati. Hon skriver

också om en aktuell regeringssatsning på praktiknära forskning för lärare inom skolväsendet.

Etnolog Anders Gustavsson presenterade den 22 april föredraget Nineteenth-Century Cholera Epidemics in Sweden from a Popular Perspective vid Sveriges Antropologförbunds (SANT) digitala årskonferens med temat Danger den 22-23 april.

Valberedningen under ledning av **kemiker Ulf Berg** anmodar ledamöter att komma in med nomineringar till förtroendeposter i Strömstad akademi. Alla uppdrag utom rektor skall väljas.

Under hösten 2020 och våren 2021 har Strömstad akademi satsat på onlineföreläsningar bl. a. i samarbete med Rotary Poseidon, Göteborg.

I samarbete med Immigrantinstitutet i Göteborg hölls ett webinarium den 21 april om Migration och integration och den 28 april om integration i spänningsfältet mellan multikulturalism och assimilation.

Antologin "Pandemier – dåtid och nutid för framtid" har utkommit och presenteras genom en pressrelease. Boken beställs genom Strömstads Bokhandel: std.bok@telia.com

Etnolog Anders Gustavsson har gett ut boken "Improper Use, Moderation or Total Abstinence of Alcohol". Boken beställs genom Strömstads Bokhandel: std.bok@telia.com

Antologierna Värderingar 2019, Hälsa och miljö 2019 och Forskarkarriärer 2020 kan beställas hos Bokus.com för ett pris av 249 kr per styck.

Historiker och kassör KG Hammarlund påminner om betalningen av medlemsavgiften för 2021.

Försök att värva nya medlemmar till Akademin, inte minst yngre forskare. Skicka förslag till rektor Per Flensburg: per@flensburgs.se

Jag önskar nya bidrag till majnumret 2021 av Nyhetsbrevet med deadline den 27 maj 2021 till anders.gustavsson@ikos.uio.no. Sänd kortare artiklar, debattinlägg och/eller recensioner av ny vetenskaplig litteratur. Svenska bidrag skall ha en engelsk översättning.

Sänd också bidrag till Akademins skriftserie Acta Academiae Stromstadiensis, AAS, och videoserien under adressen: gudmundbergqvist@hotmail.com.

Ordförandens rapport

Kollegor i Strömstad akademi,

Som vanligt får vi inleda med situationen kring covid-19, och konstatera att smittspridningen i samhället fortsatt är hög. Jag hoppas att ni alla mår bra!

Akademins fortsatta möten sker via nätet, och det verkar också tveksamt om vi kan genomföra vetenskapsfestivalen i Strömstad i skiftet augusti-september. Vi avvaktar en månad till med det beslutet.

Verksamheten i akademin löper på ett utmärkt sätt, och vi har beslutat om ett extra Styrelsemöte den 6/5 för att på ett adekvat vis kunna besluta om de frågor som ska tas upp på Årsmötet den 21/6. Samma datum har vi också ett Styrelsemöte, både virtuellt och via en del ledamöter på plats i Stadshuset.

I akademinarbetsgrupper diskuteras nu de slutliga skrivningarna kring organisation, struktur och processer som kommer att beslutas på årsmötet i juni. Förslag finns framtagna och ska finslipas på styrelsemötet i maj. Detta arbete, inklusive ekonomi och andra administrativa sysslor, har tagit mycket tid i anspråk under det senaste året. Jag ser fram emot att få detta klart så vi kan fokusera på kärnverksamheten med full kraft.

I denna ingår till exempel arbetet med tvärvetenskapliga projekt, publicering av antologier och vetenskapliga skrifter på vårt förlag AAS, samt inte minst presentation av videoserier på vår Hemsida. Dessa och andra verksamheter har pågått löpande under verksamhetsåret, och jag vill tacka alla ihärdigt arbetande ledamöter, ingen nämnd och ingen glömd. Dock förtjänar Redaktionskommittén tillsammans med vår rektor och sekreterare ett särskilt omnämnande.

Förtroendevalda arbetar för närvarande med att inkomma med synpunkter på det betänkande som publicerats av Delegationen för senior arbetskraft. Detta ska vara inskickat senast den 8/6, och Per Flensburg vill ha in synpunkter senast den 20/5 för at hinna sammanställa materialet.

Jag avslutar här, och ser fram emot att få återkomma i maj med mer fyllig information inför sommarens och höstens tilldragelser, både i Strömstad och fortsatt virtuellt.

Avslutningsvis hoppas jag att denna kalla vår inom kort övergår i en normal sådan!

Allt gott, Peter

Rektors rapport

I dressa tider då nästan 14 000 människor har dött av covid-19 i Sverige är det inte utan att man börjar fundera på hur lång tid man har kvar. Fler och fler av våra vänner dyker upp i dödsannonserna och även om man inte ser honom så vet man att liemannen närmar sig. Då uppkommer frågan: Hur ska jag utnyttja den tid jag har kvar? Ska jag förslösa den i fruktlösa administrativa dispyter eller ska jag ägna mig åt det jag under de senaste 50 åren kämpat för att kunna göra: Att forska på det som ligger mig allra varmast om hjärtat; att i praktiken tillämpa doktrinen om forskningens frihet? Strömstad akademi skapades för att göra det senare möjligt, att ge en hemvist åt de som fortfarande vill ägna sig åt sitt livs stora kall: Att forska! Det är detta som är akademins själ och det är den vi måste bevara.

Att vara en hemvist ställer dock vissa krav. Vi är både en ideell förening och en akademi. Varje ledamot tillhör båda och varje medlem tillhör också båda. Men det är en väsensskild skillnad på en akademi och en ideell förening. Wikipedia definierar akademi så här:

> En **akademi** (grekiska *akademeia*, latin *academia*) är ett sällskap av forskare eller konstnärer, som har till uppgift att främja någon eller några särskilda vetenskaper eller konstarter för dessas egen skull.

”att främja någon eller några särskilda vetenskaper eller konstarter för dessas egen skull”, det är vad en akademi gör. Vår särskilda vetenskap och konstart är tvärvetenskap; möjligheten att i en öppen och fri diskussion möta nya infallsvinklar, sätta samman kunskaper från olika områden och gemensamt glädjas åt de nya vyer som öppnas. Pandemin har haft det goda med sig att seminarierna flyttat till nätet, blivit webinarier och därmed fått fler deltagare. Det är lättare att sitta en par timmar framför skärmen än att åka iväg flera mil, och vara borta hela kvällen. Tack vare dessa webinarier har det fötts ett antal nya projekt: I samarbete med immigrantinstitutet har Jens Allwood, och John Fletcher formulerat idéer till två antologier och Åsa Morberg planerar ett utbildningspaket, som beskrivs i marknadsföringsgruppens rapport. Dessutom har jag tillsammans med Jens Allwood och Hans-Olov Jönsson startat ett projekt kring näthat, desinformation, konspirationsteorier och trollfabriker. Projekten är i uppstartfasen och vill du veta mer, tag då kontakt med mig eller Jens. Jag ska lägga upp beskrivningar på vår hemsida och skapa utrymme i vårt diskussionsforum.

I övrigt har den här månaden förutom att gå fort även gått i administrationens tecken. Ändå har vi bara haft ett AU-möte men det

har varit mycket diskussioner på nätet. Det drar ihop sig till årsmöte och både verksamhetsberättelse och verksamhetsplan ska skrivas. Styrelsemötet den 6 maj ska förberedas och dessutom ska de nya forskningsprojekten komma igång.

Men först lite tråkiga nyheter. Jag har ju ansökt om konto på Prisma, det ansökningssystem som VR, Skolforskningsinstitutet, Formas och några till använder. Jag tänkte att har vi konto där måste vi kunna anses vara kapabla att själva förvalta forskningsmedel. Men det stupade på en enkel sak: Strömstad akademi är ingen offentlig organisation! Vi är en ideell förening och sådana får inget konto.

Nästa tråkiga nyhet rör vår registrering i Diva. Som det är nu har vi hjälp från Högskolan Väst men de registrerar bara AAS-serien och gör det motvilligt på grund av hög belastning. Så jag tillskrev Diva-konsortiets ordförande och frågade om vi själva kunde registrera våra artiklar. Han tyckte frågan var intressant, man pratade om det i styrelsen men inget beslut var att vänta i närtid. Så då tänkte jag att Karolinska Institutets rektor är ju hedersprofessor hos oss, de kunde kanske hjälpa oss? Nä, det gick inte, för de är inte ens med i Diva utan de har ett alldeles eget system för open access.

Men det finns också lite positiva nyheter. Ett av Sveriges forskningsråd heter Forte och det delar ut anslag inom områdena hälsa, arbetsliv och välfärd. Där finns ett antal utlysningar inom områden som är intressanta för oss (https://forte.se/utlysning/). Kraven på medelsförvaltare är ungefär desamma som för Vetenskapsrådet, med undantag för att den som förvaltar medlen behöver inte vara en offentlig organisation.

En annan positiv nyhet är att både Springer och Elsevier har tecknat avtal med svenska universitet och högskolor om att gratis få publicera i deras open access-tidskrifter. Nu är visserligen inte Strömstad akademi med i den listan, men på individuell bas kan de enskilda ledamöterna affiliera sig med något universitet/högskola som är med.

Verksamheten i form av publiceringar, webinarier och projekt går som tåget. Vår senaste antologi om pandemier har kommit med 411 välmatade sidor, ett tungt vägande inlägg i debatten kring pandemier nu och då. Anders Gustavsson, vår prorektor har gett ut två egna böcker, en om den bohuslänska kustbefolkningen och en om deras bruk och missbruk av alkohol. Vi kan bara bli imponerade av och gratulera denna åldersrika arbetsmyra!

När det gäller projekt är det egentligen bara Marylous projekt om droger och drogmissbruk samt Carl Olivestams om etik i undersköterskeutbildningen som kommit igång. Projektet med solceller saknar för närvarande projektledare. Men det håller på att formas några nya projekt som jag berättat om tidigare.

Jag vill också påminna om att betala årsavgiften: plusgiro 1115-5.

I övrigt smyger sig våren på så sakteliga, idag hittade jag vitsippor på gräsmattan!

Vetenskaplig krönika i Strömstads tidning

Åsa Morberg

Nu är det vår och det är uppvaknandets tid. För samerna har klimatet och årstiderna stor betydelse och året är, enligt den gamla samiska kulturen, indelat i hela åtta årstider. Samerna har åtta årstider under det samiska året och de är följande: Vårvinter (mars-april), Vår (april-maj), Försommar (juni), Sommar (juni-juli), Förhöst (augusti), Höst (september-oktober), Förvinter (november-december), Vinter (januari).

Det är ganska många mörka dagar innan jul men då har man våren att se fram emot. Det är den man längtar efter. Från vinter till vårvinter till vår – det går fort! De allra finaste vårdagarna inspirerar till allehanda uteaktiviteter. Man ska inte glömma bort att våren bjuder på perfekta tillfällen att hitta på och prova på nya roliga aktiviteter i snön. De dagar då solen värmer upp luften är det fint att vistas utomhus.

Promenaderna i naturen blir lite längre än vanligt och de första tillfällena att sola lite grann erbjuds. Solen är inte så varm, men ger ändå samma effekt som sommarsolen. Solens UV-strålning gör att kroppen kan bilda D-vitamin. Det krävs inte så mycket UV-strålning för att kroppen ska få tillräckligt med D-vitamin. D-vitaminen hjälper kroppen att tillgodogöra sig ämnen som fosfor och kalcium och det bildas också i huden när vi är ute i solen.

Kanske står en och annan ringrostig grill fortfarande ute på altanen? Många använder gärna grillen även så här års när vi har en coronapandemi. Det är en sann fröjd att stå och njuta ute i vintermörkret och känna doften av rökträ och mat som sprider sig. Det går bra att få fart på grillen om man tar in grillkolen någon timme innan grillen ska tändas. Lindar man in maten i folie innan man lägger den i formen håller den sig också varm till middagen. Det går bra att träffa vänner utomhus.

Att göra snölyktor är en sysselsättning som passar hela familjen. De lyser också upp i vårvinterkvällen som fortfarande är ganska mörk. Om det inte finns kramsnö, så kan man faktiskt göra egen genom att blanda snö och vatten i en hink. Platta till snön på marken där snölyktan ska stå. Krama snöbollar och lägg dem i en ring tätt intill varandra. Bygg vidare med snöbollar i mindre och mindre ringar. Man kan förstås bygga upp snölyktan på lite olika sätt, men vanligast och enklast är nog den klassiska formen som en igloo. Lämna gärna ett litet hål upptill. Annars kan det hända att snön smälter och släcker ljuset.

Den tidiga vårsolen lockar också ut till trädgården för att titta efter vad som kan finnas där. Man kan till exempel hitta en hel del drivkvistar som går att ta in och få att blomma och dofta vår inomhus. Några härliga kvistar i en vas piggar verkligen upp så här års! Om de dessutom doftar härligt, får du ju en försmak av våren i ditt hus. De är dessutom fina att kombinera med vårens första tulpaner. När vårvintern fortgår gallrar man bland trädgårdens buskar och fruktträd. Dessa grenar passar man på och tar in och driver dem inomhus. Rosenkvitten. Vinbär. Äpplen. Körsbär.

Fantastiska saker händer människor som njuter av livet på våren – uppvaknandets tid!

Fletcher: Och om vi inte vill göra detta arbete?

John Fletcher

Vår demokrati ”finns” inte. Den skapas, dag för dag, därför att du och jag bryr oss, respekterar dess värderingar och spelregler. Utan demokrati är det makthavaren som äger lagen – och ofta använder den för egen vinning.

Den i dag vanligaste (och historiskt mest framgångsrika) icke-demokratiska sociala organisationen är klanen. Den ersätter den centrala statsmakten som rättskipare och ser till att strider inom och mellan klaner kan biläggas utan eviga vendettor. Vid sidan av klanen och inte sällan i samspel med klanen finns det många varianter på temat ’icke-demokratiska’ regimer. De kan vara:

- **Ideologiska**, som Sovjet, Kina eller Nazi-Tyskland: Den här sortens regimer anser sig ”äga Sanningen”. Det gör dem livsfarliga, inte minst för den egna befolkningen. Under 1900-talet lät de mörda upp emot 150 miljoner av sina egna innevånare – och satt minst lika många i arbetsläger och fängelser.
  Auktoritära regimer är ofta rädda för den kreativa förstörelse som ett marknadssystem medför. Det försvårar social och teknisk utveckling – om man inte kan ”låna” från marknadsekonomierna.
- **Religiösa**, som Saudi-Arabien eller Iran. De religiösa regimer som finns i dag är i stor utsträckning muslimska, med klanen som ett starkt inslag. Där pågår en ständig debatt om i vilken utsträckning Koranens lagar (sharia) ska gälla även i dag. I den debatten står inte Saudiarabien långt efter mullorna i Iran, men på olika sidor i den interna muslimska maktkampen mellan shia och sunni. Även här finns det farligt många ”Sannings-ägare”.
  Demokrati kan knappast utvecklas i ett land där stat och religion bildar en samlad maktelit.
  Tidigare i historien har vi haft många liknande exempel på kristna staters övergrepp och intolerans mot företrädare för andra (ofta kristna) synsätt – eller erövringståg i religiös förklädnad.
- **Makt- och rikedomsfokuserade**, som Ryssland, Thailand, Myanmar (Burma), Zimbabwe och flera länder i Latinamerika.

Auktoritära regimer saknar maktbegränsningar – och blir snabbt korrupta. Det leder till att det lönar sig dåligt för individen att försöka förbättra de egna livsvillkoren på laglig väg. Utveckling och välstånd stagnerar. Det som gjorde att Sovjet kunde växa så snabbt fram till 70-talet var den hänsynslösa överflyttningen av människor från jordbruket till industrin. Mao startade samma överflyttning i Kina. Den pågår fortfarande. Ändå finns det människor som accepterar en sådan regim, nämligen de som sätter värde på stabilitet och förutsägbarhet. Så länge man inte sticker ut hakan vet man vad man har att vänta (om man inte har otur). Det är mycket jobbigare – och ”otryggare” att behöva ta en massa ansvar själv.

Det finns ett annat sätt att påverka de egna villkoren i en auktoritär regim, och det är att spela med i makthavarens spel. Man kan välja att bli ett verktyg för makthavaren – och tjäna pengar på det. Det har vi sett alldeles för ofta inom alla sorters kulturer.

Är det någon av de här regimerna som lockar dig?

Recension

Efter antibiotika. Om smitta i en ny tid.

Fri Tanke förlag 2021

Gudmund Bergqvist

Denna bok om 115 sidor utges i samarbete med Pufendorfinstitutet vid Lunds universitet, och den ideella organisationen Vetenskap och Allmänhet. Institutet arbetar för flervetenskapliga studier. Såväl Pufendorfinstitutet som bokens innehåll och format är synnerligen intressanta för Strömstad akademi med intresse för flervetenskapliga publikationer.

I denna antologi deltar femton olika författare med olika yrkesbakgrund: 3 läkare, 1 sjuksköterska, 1 apotekare, 1 ekonom, 1 tekniker, 1 etnolog, 1 antropolog , 1 folkhälsovetare, 1 arkitekt, 1 lärdomshistoriker, 1 sociolog, 1 så kallad utredare och 1 forskare inom organisering av hälso- och sjukvård.

Boken är skriven för allmänheten i lättläst journalistisk stil. I artiklarna finns inga referenslistor med ett undantag. Det bör dock påpekas att den är en populariserad sammanfattning av en publikation ”Att leva med bakterier. Möjligheter till ett levbart immunitärt liv.” Redigerad av Kristoffer Hanson med flera, Boken består av 15 kortare artiklar med titlar som:

- Hur uppstår antibiotikaresistens,
- Rädslor som ett hinder mot nya vägval,
- Antibiotika en historisk mirakelkur,
- Människa bakterier, krig eller skogsvård. kroppen återfår sin plats i rummet,
- Det rena sjukhuset
- Solidaritet för en levbar framtid
- Ekonomiska konsekvenser av antibiotikaresistens,
- Vem är farlig i spridningen av multiresistenta bakterier etc.
- och slutligen framtidsskrönan TEG-pucken Föreställningar om en framtida sjukhusvistelse på 25 sidor.

I boken beskrivs antibiotikaerans tidigare historia och de misstag som orsakat den ökande antibiotikaresistensen. Denna drivs av okunskap, girighet och dumhet enligt vad en av författarna hört. Jag skulle vilja lägga till rädsla att göra fel. Kostnaderna vid utbredd antibiotikaresistens blir ekonomiskt stora, motsvarande flera procent av en nations BNP d.v.s. mångmiljardbelopp.

I artiklarna hänvisas mycket till den aktuella Covid-19 epidemin och dess krav på isolering, provtagning, avstånd etc. Man anser att dess krav kommer att kvarstå och förändra samhället. Många sjukhus kommer behöva byggas efter nya principer inte bara med tanke på enkelrum och isolering utan även när det gäller transportytor transportmedel, gemensamma ytor. Mycket av våra samhällens infrastruktur behöver ändras

En central fråga är personalens kompetens i hygienfrågor. Kommer vi hamna i ett samhälle med ideliga provtagningar på hela befolkningar? Detta för tankarna till Julia Zehs dystopiska bok Corpus Delicti med en hälsofascistoid stat. I en annan artikel betonas behovet av solidaritet inom nationen och mellan nationerna för att begränsa skadorna. Detta har ju även aktualiserats i vår nuvarande pandemi med bristande samarbete på olika plan.

Boken är lättläst, roande och ger för många en bra bild av problemen utan att gå in på djup och detaljer. Ytterligare ett inlägg kring ett av vår tids stora och hotande framtidsproblem och beskrivning hur det kommer påverka oss på olika sätt. Den bör hjälpa till med att öka allmänhetens intresse och kunskap kring antibiotikaresistens och på så sätt ge dessa frågor en ökad politisk tyngd. Det behövs för att kunna genomföra övergripande förändringar beträffande antibiotikaanvändning respektive stöd till nödvändig forskning.

Morberg: Akademisk frihet

Akademisk frihet och demokrati blir lagförslag

Av Åsa Morberg, docent i didaktik

Det har kommit en ny debattartikel från Matilda Ernkrans, minister för högre utbildning och forskning, och Gunilla Svantorp, ordförande utbildningsutskottet, debattartikel, i Barometern, den 26 mars 2021. Artikeln handlar om den akademiska friheten och kopplingen till vår demokrati. Den akademiska friheten kan inte längre tas för given, menar författarna och de hänvisar till andra länder där det tydligt syns hur den akademiska friheten angrips. De pekar också på hur politiska krafter i Sverige ifrågasätter såväl hela forskningsområden som enskilda kurser. Den som senast ifrågasatte en fristående kurs var Kristina Axén Olin. ”Är detta verkligen seriöst menat?” skrev Moderaternas främste skolpolitiske talesperson Kristina Axén Olin i ett mejl till Malmö universitet. Kursen hon reagerade på handlar om skolmarknaden. »Chockerande olämpligt« säger högskoleministern om M-politikerns agerande.

Regeringen lägger nu därför fram ett lagförslag som i korthet innebär att stärka den akademiska friheten i Sverige. Möjlighet att fritt söka och sprida kunskap är en viktig del av en demokrati, men den kan inte längre tas för given hävdar författarna. Regeringen föreslår nu därför att det i lag ska skrivas in att den akademiska friheten ska både främjas och värnas. Den akademiska friheten har tidigare inte varit så intressant för regeringen. Akademisk frihet avser forskningens frihet och varje forskares rätt att fritt välja forskningsämne och forskningsmetod samt fritt publicera forskningsresultat. Den akademiska friheten berör i lika hög grad högskolelärarna i undervisningssituationen och studenterna i deras lärande.

Universitets och högskolors roll som självständig och kritisk kraft i samhället inskränks, det ser författarna exempel på från andra länder. Högerextrema och högerpopulistiska krafter attackerar forskning om vissa ämnen som jämställdhet och klimat, som ett sätt att påverka utvecklingen i landet. Författarna menar också att extrema rörelser sprider klimatförnekelse, konspirationsteorier och hat. Lögn beskrivs av vissa som lika giltigt som fakta, desinformation sprids allt enklare. Detta hotar yttrandefriheten, samhällsutvecklingen och i längden hela vår nationella demokrati, hävdar författarna.

Att stärka den akademiska friheten är därför nödvändigt, menar författarna, när hot och hat riktas mot forskare även i Sverige. Det har vi i marknadsföringsgruppen bemött i en debattartikel från Strömstad Akademi som nu ligger för publicering. Politiska företrädare i det högerkonservativa blocket i Sveriges riksdag attackerar forskning inom vissa områden som konst och jämställdhet, eller helt enkelt ifrågasätter enstaka kurser vid Sveriges lärosäten, som tidigare redovisats ovan.

Genom att nu skriva in akademisk frihet i högskolelagen blir det något som gäller för hela högskolans verksamhet, både för utbildning och för forskning. Det är en tydlig signal om att utbildning och forskning alltså ska fredas från politisk inblandning. Lagförslaget, skriver författarna, är väl underbyggt utifrån utredning och remiss, och stödet har varit stort hela vägen menar författarna.

Akademin själv skall ha ansvaret att arbeta aktivt med hur detta nu ska omsättas i praktiken. Lärosätesledningarna har ett viktigt ansvar att prioritera frågan om akademisk frihet och värna om en kultur som verkligen tillåter fritt kunskapssökande och fri kunskapsspridning inom de ramar som finns. Här har vi åter igen den värdegrund som redan gäller för alla statsanställda hävdar författarna. Dess principer demokrati, legalitet, objektivitet, fri åsiktsbildning, respekt samt effektivitet och service utgår från regerings-

formens grundläggande krav. I Sverige har andra gällande lagar, som lagen om etikprövning av forskning, lagen om ansvar för god forskningssed och numera prövning av oredlighet av forskning. Alla dessa redan gällande regleringar beskrivs i propositionen, nu när regeringen stärker den akademiska friheten.

Författarna säger sig stärka den fria forskningen genom ökade forskningsresurser till lärosäten i hela landet, samt en förstärkning av den fria forskningen via Vetenskapsrådet. Regeringen gör även en särskild satsning till den konstnärliga forskningen, ett område som Sverigedemokraterna i sin budgetmotion vill skära ned radikalt.

Möjligheten att fritt söka och sprida kunskap kan aldrig tas för given, regeringen kommer fortsätta stå upp för detta varje dag, säger författarna. Det är därför de nu vill lagstadga om akademisk frihet. Men det yttersta skyddet av den fria akademin sker på valdagen hävdar författarna. ”Alla lagar och regler kan ändras, så det bästa sättet att värna demokratin är att rösta på rätt sida om historien, också vid nästa val. Bara så kan vi hålla högerpopulistiska krafter borta”, menar författarna.

Morberg: Praktiknära forskning

Nu satsar regeringen pengar på praktiknära forskning i skolan, en överenskommelse mellan regeringen, centern och liberalerna

Av Åsa Morberg, docent i didaktik, Strömstad Akademi

Sedan en tid tillbaka har det varit möjligt för lärare att gå forskarutbildning, antingen i forskarskolor eller i den reguljära forskarutbildningen. Villkoren har varit väldigt olika för dem som valt att gå forskarutbildning. Det finns 1339 lärare som har genomgått forskarutbildning och antingen har licentiatexamen eller doktorsexamen. Det är alltså inte många lärare med forskarutbildning.

De senaste uppgifterna SCB har avser oktober 2020 som jag fått av SCB:s skolstatistik. I Skolväsendet (skolformerna Förskoleklass till Kommunal vuxenutbildning) rapporterades totalt 173 855 lärare in. Av dessa hade 1339 en utbildning på forskarnivå enligt utbildningsregistret*.

Uppdelat per Skolform ser det ut så här oktober 2020: (Samma lärare kan arbeta i flera olika skolformer, så summorna blir högre än 173 855 och 1339).

Skolform	Skolform Klartext	Antal Lärare Totalt	Antal Lärare ForskarUtb
11	Grundskola	105026	527
12	Specialskola	275	0
13	Grundsärskola	5174	5
14	Förskoleklass	9937	9
15	Fritidshem	21238	7
19	Sameskola	37	0
20	Öppen fritidsverksamhet	232	0
21	Gymnasieskola	35003	754
23	Gymnasiesärskola	2366	6
32	Komvux	5872	92
36	Särvux	352	..
37	SFI	3514	24

*I registret kategoriseras en persons högsta utbildning efter SUN med nivå och inriktning. (se mer på: www.scb.se/sun).

Jag räknade med de lärare som hade följande SUN-nivå på sin högsta utbildning:

640 Doktorsutbildning
620 Licentiatutbildning
600 Övrig/ospec forskarutbildning

Det finns flera lärare som forskarutbildat sig, men de har inte stannat i skolväsendet, utan de har gått vidare till högre utbildning och finns i statistiken som rör högre utbildning. Anledningen till detta byte av verksamhetsform har varit att karriärmöjligheterna varit bättre i högre utbildning än i skolväsendet. Möjligheterna att få bedriva forskning i Sverige har tidigare varit små. Internationellt finns annars möjligheter att få bedriva forskning som forskarutbildad lärare. Villkoren är dock olika i olika länder.

Nu satsar regeringen på att främja praktiknära forskning i skolväsendet. Regeringen har beslutat om ett statsbidrag som gör det möjligt för legitimerade lärare och legitimerade förskollärare med examen på forskarnivå att ägna sig åt forskning på betald arbetstid i skolväsendet. Syftet är att främja forskning och utvecklingsarbete i skolväsendet. Det handlar om att stärka den vetenskapliga grunden, för att utveckla undervisningen och förbättra svensk skola.

Det har inrättats ett statsbidrag för detta ändamål och 2021 avsätts 12,5 miljoner kronor och 2022 avsätts 25 miljoner kronor. Statsbidraget motsvarar högst 15 % av lärarens eller förskollärarens lön, under förutsättning att han/hon ägnar minst 30 % av sin arbetstid åt praktiknära forskning och utveckling. Om läraren arbetar 30 % med forskning motsvarar det cirka en och en halv dag i veckan. Huvudmannen måste dock svara för ytterligare 15 % av finansieringen.

Det här blir intressant att följa upp. Kommer antalet forskarutbildade att öka i skolväsendet i Sverige? Hur tillskapas en forskningsvänlig miljö i skolväsendet? Hur förbättras undervisningen med forskarutbildade lärare? Hur ser då karriärmöjligheterna ut i skolväsendet för forskare?

Marknadsföringsgruppens rapport

Rapport från marknadsföringsgruppen

Per Flensburg, Åsa Morgren

Rent formellt är marknadsföringsgruppen ännu inte beslutad! Gruppen är utomordentligt viktig för Strömstad Akademi! Marknadsföring är de aktiviteter Strömstad Akademi utför för att fånga nya ledamöters intresse och potentiella kunders intresse för akademins lockande erbjudande. Marknadsföring kan också definieras som en process där akademin skapar värde för potentiella kunder och bygger starka kundrelationer för att fånga framtida kunders intresse. Kunder innebär här främst forskarsamfundet, men vi riktar också in oss på opinionsbildare i samhället.

Att skriva artiklar i pressen är ett bra sätt att marknadsföra såväl Strömstad Akademi som enskilda projekt inom akademin. Det är inte bara att skriva en artikel och skicka in, utan det handlar om att vara ihärdig och ta vara på redaktörernas synpunkter. Det är bra att för-prata med chefredaktörer. Det är viktigt att följa de manusanvisningar som ges på nätet eller direkt i aktuell tidskrift. Det krävs alltså en viss ihärdighet för att kunna publicera.

Åsa Morberg, John Fletcher och Per Flensburg har skrivit en debattartikel om näthat och fått den refuserad av både DN, SvD, och Universitetsläraren, men gruppen fortsätter. Nu senast med tidskriften Curie. Det gavs många bra synpunkter av Curies chefredaktör, som vi anammar. Curie har bra genomslag. Vi kan också tänka oss att gå till Hög-

skoletidningen. Nättidningen som kommer starkt för akademiker.

I övrigt har vi etablerat en YouTube-kanal för Strömstad akademi där vi lägger ut delar av presentationerna i SAV. Tanken är att man genom att sätta en snitsig rubrik skulle kunna locka till besök. Rubrikerna är av största vikt. Oftast får man inte sätta dem själv när man skickar in artiklar. Du kan besöka kanalen på: https://www.youtube.com/channel/UC-PHxLDesfOJ7ju_Om4k4Aw och prenumerera. På så sätt rankas vi högre hos Youtube.

Vi har också skickat ut en pressrelease via MyNewsdesk om vår Pandemibok. Man kan teckna ett gratis abonnemang på 10 dagar så vi får se vad som händer. Att teckna ett permanent abonnemang har vi säkert inte råd med.

I övrigt står följande saker på dagordningen för marknadsföringsgruppen. Följande ärenden ligger på lut:

- Utarbeta en marknadsföringsstrategi
- Börja fylla tankesmedjan och YouTube-kanalen med material
- Göra fler intervjuer med hedersprofessorer
- Göra en budget för 2022

Det som saknas är ett slagkraftigt och väl genomarbetat innehåll. Vi har än så länge koncentrerat oss på att skapa en intern struktur, men den behöver fyllas med något och det saknas naturligtvis inte innehåll. Dessutom behöver strukturen säkert utvidgas. Vi uppmanar därför alla ledamöter i och sympatisörer med Strömstad akademi att komma med förslag till både texter och aktiviteter vi kan sätta gång för att marknadsföra Strömstad akademi. Vad vill Du som ledamot lyfta fram? Vilken bild kan vi skapa av akademin? Vad kan Du ta ansvar för? Det är inte marknadsföringsgruppen som ensam ska komma med idéer. Det är ett uppdrag till alla ledamöter.

Inom ramen för immigrationsprojektet och integrationsprojektet finns dels ett förslag på antologier, dels ett förslag på utbildning för skolledare, politiker och skoladministratörer. Om inte Strömstad akademi kan genomföra utbildningen, ges utbildningen av annan huvudman. Immigrantinstitutet kan säkerligen genomföra en sådan satsning. Strömstad Akademi har inte en organisation för att bedriva utbildning idag. Här är ett viktigt område för Strömstad Akademi att lösa snabbt. Ska Strömstad Akademi vara utbildningsanordnare måste det finnas en infrastruktur för detta. Detta kräver snabba beslut. Att dra aktuella utbildningsprogram i långbänk går inte.

Från valberedningen

Från valberedningen:

Medlemmarna anmodas att komma in med nomineringar till förtroendeposter i Strömstad akademi. Alla uppdrag utom rektor skall väljas. Tid och form för valet kommer att meddelas senare.

Valberedningen genom Ulf Berg

ulf.berg@chem.lu.se

Medlemsavgift

Covid-19 har nu i över ett år påverkat hela samhället, också verksamheten i Strömstad Akademi. Planer har pausats, men mycket har också hänt, t ex vår nyligen utgivna antologi Pandemier och nio nya titlar i vår skriftserie AAS.

Vi hoppas att du har nytta och glädje av att vara akademiledamot och att du, om du inte redan gjort det, därför gärna betalar årsavgiften 600 kr för år 2021. Stödjande ledamot betalar 200 kr.

Betala till vårt plusgiro 1115-5 eller med Swish till 1236889000 – glöm inte att ange namn!

Pressrelease Pandemier

Pressmeddelande 27 april, 17:23: Pandemin som en social kris – nya perspektiv

Liksom andra kriser dök Pandemin upp på ett oväntat sätt för gemene man/kvinna. När kriser inträffar ställs allt på ända och det finns ett starkt behov av att förstå vad som händer. Ska man ändra sitt beteende eller inte? I en nyutkommen bok, Pandemier– dåtid och nutid för framtid, ISBN 978-91-89331-00-6, förklarar forskare med specialistkunskaper inom helt olika bakgrunder, vad som hände och händer. Detta ger ett breddat perspektiv och en ökad förståelse.

Ett antal kvalificerade forskare i boken berikar läsaren med värdefulla insikter utifrån sina vetenskapliga kompetensområden och erfarenhetsbaserade iakttagelser. De bidrar till att skapa överlevnadsstrategier i en tid när ingen kan säga hur olika insatser från statliga, regionala och kommunala verksamheter kommer att samverka. Och i en tid där den politiska ledningen inte kan avgöra utfallet. Forskarna ger dig redskap att bearbeta oro och ängslan och använda en samlad kunskap för att stärka tilltron på en framtid.

Med WHO som referens rekommenderade myndigheterna receptet: Stanna hemma, arbeta hemifrån om möjligt, håll socialt avstånd, tvätta händerna - med tillägg för sjuttioåringar och äldre: träffa inte ens barn och barnbarn.

En av våra forskare, Marylou Wadenberg, tränger djupare och analyserar vad som händer fysiskt och mentalt när människors livsvillkor så totalt förändras. Och vad händer när de blir berövade dagliga sociala interaktioner utan att veta när denna situation kommer att ta slut?

Läkaren och psykologen Peter Währborg förstärker detta perspektiv: Rädsla, brist på tillit och förtroende samt ensamhet påverkar hur människor klarar av att genomleva en pandemi. Han rekommenderar att den utsatta människan ska svara genom att göra aktivt motstånd. Hans egna erfarenheter inom medicin och psykologi, förstärkt av vetenskaplig forskning, visar enligt honom på att detta är ett effektivt sätt att lindra och i bästa fall förhindra några av pandemins skadeverkningar. Läsaren rekommenderas bland annat att hålla fast vid sina rutiner för de gör vardagen tryggare och mindre främmande och skrämmande.

Pedagogen och administratören Åsa Morberg visar att coronatider kräver extra satsning på utbildning och Sten Philipson utgår från sin etik- och värderingsforskning när han betonar vikten av att följa lämpliga normer och regler för att behålla förtroendet för det svenska demokratiska systemet. Några forskare ger historiska perspektiv på pandemier där olika sätt att bekämpa problemen ger olika utfall: Vad kan man lära sig av historien? Och med sin bakgrund inom systemana-

lys ger Per Flensburg förklaringsmodeller till varför det är väsentligt att samordning fungerar mellan olika beslutsfattare och funktionärer för att bibehålla ett så framgångsrikt bekämpande av en pandemi som möjligt.

För mer information kontakta någon av redaktörerna: Anders Gustavsson (anders.gustavsson@ikos.uio.no) eller Carl Olivestam (carl.olivestam@stromstadakademi.se). Se också hemsidan http://stromstadakademi.se .

Strömstad akademi är utgivare av denna bok. Dess ambition är att göra akademisk forskning användbar i aktuella situationer både för samhälle och individer. Denna antologi är ett i raden av vetenskapliga verk i brännande ämnen som akademin producerar. Den har över 150 seniora forskare som inte längre behöver konkurrera med varandra om tjänster och framgångar. De förenas i stället kring väsentliga teman för både mer djuplodning och problemlösning.

Minnesanteckningar från webinarium om Migration och Integration

Minnesanteckningar från Webinarium 20210421 om Migration och Integration

Strömstad Akademi, (via Zoom)

Deltagare: Jens Allwood, John Fletcher, Åsa Morberg, Gudmund Bergqvist, Cenab Turunc, Elisabeth Ahlsén, Nataliya Berbyuk Lindström, Zlatana Knezevic

(deltagare från Strömstad Akademi och Immigrantinstitutet)

Webinariet inleddes med en deltagarpresentation.

Jens Allwood redogjorde för resultat från Webinarium 1:

Förslag: **Antologi/er med olika perspektiv på Migration och integration**

Allmän antologi om Migration och integration ur många olika disciplinära (och kanske praktiska) infallsvinklar

Antologi om vilken information man behöver som nyanländ migrant och långtidsmigrant (1 eller 2 antologier)

Förslag: Utbildning inom området Migration och integration

Frågor: Vilka målgrupper (för svenskar), Vilket innehåll för vilka grupper, Vilken typ av utbildning?

(Samma frågor för migranter)

Antologi 1) Bidragsgivare diskuterades. Enighet om att inbjuda relevanta bidragsgivare även utanför Strömstad Akademi, t ex andra deltagare i webinariet.

John föreslår Olle Lundqvist, FD i pedagogik.

Förslag till möjliga områden/infallsvinklar: historia, politik, religion, hälsa utbildning, invandrarröster, informatik, språk, kommunikation, ekonomi, företagande, förhållande till miljö/natur.

Förslag om att diskutera integration-assimilation-inkludering.

Ansvar, tidsram, pengar: John föreslår att gå ut till alla SA-medlemmar med förfrågan om bidrag.

Fortsatt arbete: Åsa, John och Jens gör en synopsis på förslag och hur fler bjuds in

Ekonomi: Enighet finns om att personer med befintligt kunnande bidrar.

Olika önskemål finns om tidsperspektiv, när det gäller att påverka med antologi.

Antologi 1 i första hand långtidsperspektiv – Jens ansvarar.

Målgrupp: andra forskare, forskningsintresserad allmänhet, kommuner?

Förlag: externt eller egen serie?

Antologi 1: tidsplan 2021-22

Antologi 2: vilande tills vidare.

Ny antologi 3 föreslås (bredare än Antologi 2 ovan) i första hand påverkan i korttidsperspektiv – John ansvarar.

Syfte: Göra flyktingen verklig – till en människa – för att tydliggöra kulturkrockar, men framför allt vad som händer med den enskilda människan.
Innehåll: Beskriv skeendet utifrån stegen ”Jag måste fly!” – ”Varför blev det Sverige?” – ”Ankomsten” – ”I väntan på asylbeslut” – ”Asyl!” – ”Söka bostad” – Söka jobb” – ”Vad händer med framtidstron?”.
Varje avsnitt inleds med en ”faktaruta”, en övergripande beskrivning av bakgrunden, följt av en ’semidokumentär’ beskrivning av individuella upplevelser.

John: Skriver synopsis tillsammans med Cenab för distribution till ledamöter och andra tänkbara medförfattare.

Cenab: andra aspekter – olika ekonomiska, politiska, religiösa system utomlands som följer med till Sverige – parallella samhällen.

John och Cenab (Immigrantinstitutet) samarbetar om detta.

John: synopsis till förlag tillsammans med Åsa – allmänintresse.

John börjar med Antologi 3 nu.

Åsas förslag om utbildning

Bakgrund: förhindra nedläggning av byskolor och mindre skolor (se Byskoleupproret)

Hur ska man skapa bra integration i skolan? Information/utbildning saknas – stort behov finns, t ex hos rektorer, utbildningsadministratörer, politiker.

Åsa gör skiss (synopsis) baserad på samtal.

Jens: presenterar kompletterande förslag. Skolledare bra målgrupp.

Även andra möjliga: politiker, statlig och offentlig förvaltning, sjukvård, media, allmänhet

Tillägg till Åsas förslag:

Ytterligare information om migranter (vilka är de, deras i kultur, var i Sverige finns de?)

Möjligheter för migranter att komma till tals

Möjligheter för målgruppen att utnyttja utbildningen för att sätta egna mål.

Upplägg: baskunskaper, problematisering, diskussioner bra, workshops bra

Format: blandning av föreläsningar, diskussioner, seminarier

Åsa är huvudansvarig, med stöd av Jens.

Åsa gör skiss - kurs distans, serie av webinarier eller kombination

Möjligt med uppdragsutbildning för stora kommuner – Åsa kartlägger behov och skissar alternativ. Jens skickar sin power point med kompletterande förslag till Åsa.

Ytterligare kommentarer:

Zlatana - Barnens synpunkter också viktiga.

Åsa - Även förskolor tas med.

Nataliya - Internets roll – digitalisering för äldre barn och föräldrar.

Praktiska uppgifter och goda exempel bra för utbildning av lärare.

Seminarier som annonseras:

28 april, kl 18.00 Jens Allwood, Immigrantinstitutet + Strömstad Akademi: Föredrag om migration och integration med diskussion av frågor.

24 maj, kl. 18.00 Cenab Turunc, Immigrantinstitutet + Strömstad Akademi: Föredrag om olika religiösa grupper i Sverige.

Att skriva:

John: Synopsis Antologi 3. Förslag inför nästa möte.

Åsa: Förslag – synopsis - skisser Utbildningsförslag inför nästa möte

Åsa: Rapport till Strömstad Akademis nyhetsbrev, m hjälp från John och Jens

Datum och tid för nästa möte:

Torsdag 20 maj, kl. 15.00

Föreläsningar online

Föreläsningar on line med Strömstad akademi

Stora förändringar i hur vårt samhälle fungerar skedde i och med covid 19 pandemin. Många arbeten förflyttades från kontor till hem med arbete on-line för gymnasier och högskolor. Med mötesrestriktioner och omöjlighet att ha fysiska möten började olika vetenskapliga föreningar och andra organisationer sända föreläsningar online i en alltmer ökande utsträckning.

Strömstad akademis vetenskapskonferens sommaren 2020 blev som många andra konferenser inställd.

Under hösten 2020 började därför lokalavdelningar i Strömstad akademi sända föreläsningar regelbundet online för att ha fortsatt aktivitet.

Det skedde i samarbete med andra föreningar och organisationer som sysslar med folkbildning som Rotary och Immigrantinstitutet med flera.

Strömstad akademi har även centralt anordnat webinarier med föreläsningar och kommer fortsätta att göra detta ,

En del on-line föreläsningar har sedan lagts upp på Strömstad akademis Videoserie (SAV) varav några i reviderad form t.ex Tomas Bergströms coronaföreläsning .

Vi planerar att fortsätta denna verksamhet till hösten och hoppas få stöd av de olika lokalavdelningarna.

De som är intresserade att få länkar till kommande föreläsningar kan kontakta

gudmundbergqvist@hotmail.com

eller jens@allwood.se

Göteborgsavd erhåller detta automatiskt.

En diskussion kring ämnet och sammanställning av givna föreläsningar kommer att publiceras i den fria serien.

Redaktionskommitten